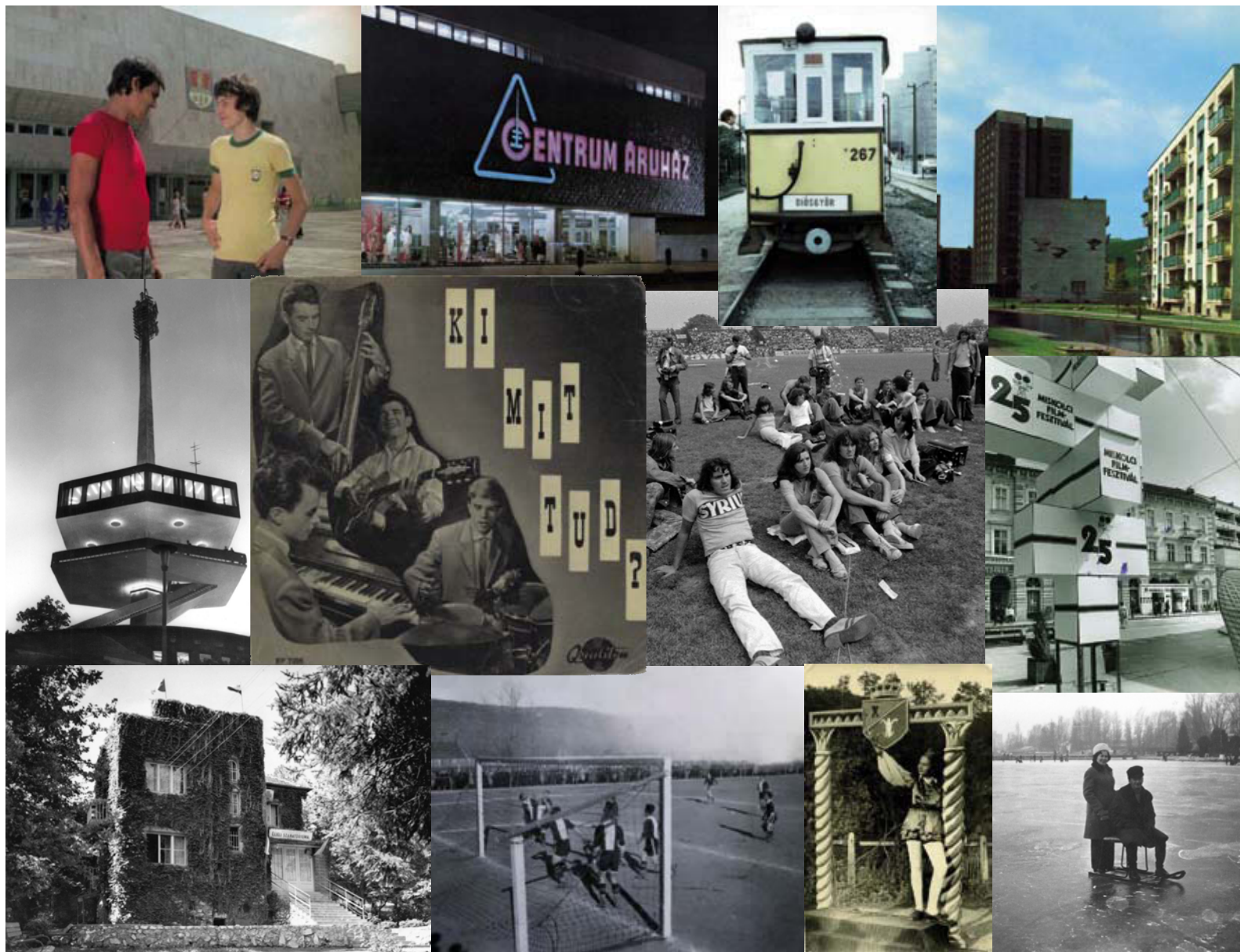

Utánam, srácok!

Hétköznapok Miskolc
rendszerátalakítás előtti
évtizedeiben II.

Az Észak-Keleti Átjáró Egyesület kiadványa
www.atjarokhe.hu

Szerkesztő: Darázs Richárd
Szakmai lektorok: Balogh Attila, Kapusi Krisztián

A fejezetek szerzői:

Ágoston Katalin (II.3.), Balogh Attila (I.1., I.2., I.5., III.1., III.4.)
Bán András (II.2.), Bán Dávid (II.1.), Bereczki Zoltán (I.5.)
Darázs Richárd (I.1., I.2., I.5., III.2., III.3.), Fáy Ádám (II.1., II.2.)
Kapusi Krisztián (I.3., I.4., II.1.), Karlaki Orsolya (II.2., II.4.)
Majzik Dávid (III.3.), Simonyi Zoltán (III.4.)

Külön köszönet:

az interjúkért a segítőkész miskolciaknak és a kutatóknak,
továbbá Berkes Péternek, Berta Józsefnek, Gulyás Gusztávnak,
Kondi Richárdnak, Pusztai Lászlónak,
Jelisztratov Szergejnek, Bán Andrásnak,
a privát képekért a felajánló családoknak,
a további fotókért és képeslapokért Boros Árpádnak, Csetényi Gábornak,
Csorba Emilnek, Darázs Istvánnak, Farkas Gyulának, Grósz Györgynek,
Gyurkó Péternek, Karlaki Lajosnének, Kőszegi Gábornak, Laczó Józsefnek,
Maksay Zoltánnak, Ötvös Zoltánnak, Petendi Györgynek, Pusztáné Létay Anikónak,
dr. Sáfrány Józsefnek, Szabó Imrénének, Szojka Ágnesnek, Urbán Tamásnak,
a Fortepan gyűjteményének,
a Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abauj-Zemplén Megyei Levéltárának,
a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárnak,
az MMKM Kohászati Múzeumának,
a Miskolci Városi Közlekedési Zrt.-nek,
a Zempléni Múzeum képeslapgyűjteményének...

Támogató:

Utánam, srácok!

Hétköznapi Miskolc rendszerváltás előtti évtizedeiből. A Célváros II.

Tartalomjegyzék

Előszó	5
I. Utánam, srácok! De merre is?	7
I. 1. Megmutatjuk a világnak!.....	8
I. 2. A sínek között sárgállik valami.....	21
I. 3. Modern, némi szocreál beütéssel – A miskolci lakótelepek generációi.....	39
I. 4. Srácok neonfényben.....	51
I. 5. Miskolc fölött az ég ..., avagy panoráma a kilátóból.....	67
II. 8 óra pihenés, 8 óra szórakozás	77
II. 1. Miskolci mozi- és rövidfilmfesztivál	77
II. 2. Beat és rock Miskolcon – A Bányászati Tröszt Zenekarától a Diósgyőri Rockfesztiválig.....	97
II. 3. „Week end telek” a város szélén	123
II. 4. Éjjeli szanatórium Miskolc-Tapolcán.....	129
III. Esetek és balesetek, titkok és legendák.....	137
III. 1. Autóbusz a Garadnában	137
III. 2. Az összedőlt peremesi kapufa	145
III. 3. Vályi Péter balesete az LKM-ben.....	155
III. 4. Lillafüred rock n’ roll – A Szikla titka.....	165
IV. Miskolci portrék	171
IV. 1. „Olajos szagú József Attila-hangulat uralkodott” – G. László.....	171
IV. 2. „Az első fényképezőgépem egy Pajtás fényképezőgép volt” – Sz. Mária.....	175
IV. 3. „Kiállítási tárgy lettem!” – F. Gyula.....	181
IV. 4. „Nyolcszoros kispályás bajnokok lettünk!” – Sz. Péter.....	189
IV. 5. „Ez már egy zaklatottabb élet volt” – B.-né.....	197
IV. 6. „Nem tellett másra, de jó volt!” – F. József	203
IV. 7. „Bezárták először Baross-aknát, Pálinkást, aztán Anna-bányát” – S.-né.....	207
IV. 8. „Kaptam egy 100-as lemezvillás magyar gyártmányú Csepel motorbiciklit” – V. László.....	213
IV. 9. „A hármas kohót mi elkezdtük fejleszteni” – M. Albert	221

Előszó

Az *A Célváros. Egyszer volt, hol nem volt... Acélváros?* című várostörténeti képeskönyv így végződött: „folytatjuk...”

Íme!

Témánk azonos, bár részben más szempontok alapján, más metszeteket kiragadva, más irányok felől vizsgáljuk Miskolc közelmúltjának, félmúltjának társadalomtörténetét úgy, ahogyan mi városlakók látjuk, láttuk, ahogyan mi tudjuk feltárni a különböző típusú adatközlők segítségével. A könyv első tematikus blokkja a filmsorozat elemzése helyett annak miskolci vonatkozásait vizsgálja, a filmben felbukkanó néhány fontos motívum utáni nyomozás, kutakodás segítségével (részben maguk az érintettek, szemtanúk vallanak a velük készített interjúk során, illetve levéltári források nyílnak meg a mikrotörténeti jellegű kérdésekre). A második nagyobb egység jellegzetesen miskolci, intézményesült szabadidő-eltöltési formákat mutat be: beat és rock, Rövidfilm- és TV-fesztivál, kiskertmozgalom, éjszakai szanatórium. A harmadik blokkunk *Esetek és balesetek* címmel néhány korántsem hétköznapi eseményt dolgoz fel az 1945–1989 közötti Miskolcra. A Miskolci portrékban néhány érdekes interjúalany visszaemlékezései és fotóit helyeztük egymás mellé (más hangsúlyval tehát, mint az *A Célvárosban*, ahol a hasonló fejezetek mindig valamilyen egyéb témához kapcsolódó esettanulmányként lettek találva).

Az Észak-Keleti Átjáró Egyesület 2008-tól folytat társadalomtudományi/társadalomtörténeti kutatásokat Miskolcon különböző projektek¹ keretein belül. Ennél fogva viszony-

¹ *Egyszer volt hol nem volt Acélváros* projekt – NCTA, 2008–2009; *Horizonton...* projekt – NCTA (főpályázó: Bányász Kulturális Egyesület), 2009–2010; *Acélváros-Miskolc retúr* projekt – NCA (főpályázó: Komlóstetői KSK), 2010–2011; *Kerek Perc* projekt – NCA, 2010–2011; 24 projekt – TFA, 2010–2011; *Utánam, srácok!* projekt – NCTA, 2013–2014; *Tündérművek* projekt – TÁMOP-3.2.3 (főpályázó: BKE), 2013–2014.

lagos anyagbőséggel küzdünk, sőt, már az első képeskönyv kiadásakor látszott, legalább félkötetnyi téma máris lenne az akkor még csak lehetségesnek vélt folytatáshoz.

Bár a kötet koncepciója már 2012-ben készen állott, egyéb teendők, és főképpen a pénzügyi források hiánya miatt csak 2013-ban – még mindig nem későn – sikerült belevágnunk a fejezetek összeállításába. Mindehhez az NKA², a TFA³ és az NCTA⁴ támogatása nyújtott segítséget. A könyv elkészítéséhez természetesen folytatnunk kellett a megkezdett kutatásokat is. Több fejezet a Miskolci Galéria korábbi kiállításainak⁵ anyagára, illetve azokhoz készített gyűjtésekre épül.

Az *Utánam, srácok!* projekt céljairól nagy vonalakban: programunk a városi identitás fejlesztését szolgálja. Célunk, hogy a közösségi tudatban a város képzete és a város története átértékelődjék, a traumatikus és visszás képzetek helyére friss képek, a szellemi és kulturális örökség elemei kerüljenek.

Célunk továbbá a lokális, miskolci identitás fejlesztése, mégpedig oly módon, hogy a városi helyeket, tereket maguké- vá tehessék és belakhassák a miskolciak, s hogy a város közelmúltjának privát története (történelem alulnézetből) érthetővé és emberközelivé válva legyen megismerhető, egyúttal kanonizálja is azt, mint alternatív várostörténetet, és hogy – távlati horizontra tekintve – segítsük a nehézipari összeomlást követő traumán és az abból adódó tabuvá váláson való túllépést. Mindezen célokkal egy társadalmi változást szeretnénk támogatni, erősíteni: Miskolc jelentsen perspektívát az

² Nemzeti Kulturális Alap, Könyvkiadás kollégiuma, 2013–2014.

³ Tiszta Formák Alapítvány, kultúra kategória. 2014.

⁴ Norvég Civil Támogatási Alap (közösségfejlesztési tématerület): *Utánam, srácok!* projekt – Észak-Keleti Átjáró Egyesület, 2013–2014.

⁵ *Emlékeim a beatkorszakból. A Borsodi Szénbányászati Tröszt zenekaráról az Eddáig* (2010. június 19.–szeptember 18.) A Miskolci Rövidfilm- és TV-fesztivál történetét feldolgozó kutatás ugyan lezajlott, de a tervezett kiállítás mindeddig nem jött létre.

itt élő fiatalok számára – a rendszerváltás óta folyamatosan jelen lévő, nagyarányú elvándorlás, „agyelszívás” helyett és a korántsem könnyű gazdasági helyzet ellenére próbáljanak a városban jövőt tervezni. (Még mielőtt az *Álmodozások kora*, vagy más hasonló kifejezés jutna eszébe az olvasónak, esetleg széles gesztusokkal legyintene, biztosíthatunk mindenkit afelől, hogy természetesen tisztában vagyunk vele, nagy ívű folyamatokra, migrációs tendenciákra befolyással lenni nem könnyű feladat, és persze aligha lesz rá elég néhány röpke délután...)

Tavaly lett 50 éves az Avasi kilátó, amely programunk egyik kiemelt helyszíne! A kilátó úgy vált Miskolc jelképévé, hogy – már évtizedek óta – igazából nem tud, nem tudott mit kezdeni vele a város, a környező – szintén kihasználatlan – zöld övezettel, és részben az ugyancsak mostohán kezelt, egykor nívós szórakozó negyeddel, a kisavasi-nagyavasi pincesorral egyetemben.

Bár az *Utánam, srácok!* című filmsorozat nem tekinthető a legsikerültebb ifjúsági filmsorozatnak, az élmezőnyben azonban mindenképpen elhelyezhető (a csúcs valószínűleg a *Le a cipővel!*, a *Keménykalap és krumpliorr* és más emlékezetes alkotások). Ha végigtekintünk a magyar filmtörténetnek a XX. század második felére eső évtizedein, jól látszik, hogy az ifjúsági filmek és filmsorozatok aranykorukat élték a '70–80-as években, és talán nem túlzás párhuzamot vonni a szintén virágzó és termékeny gyermekirodalom magyarországi helyzetével (már csak azért sem, mert sok esetben ifjúsági regények filmes adaptációjáról van szó). Valószínűleg ezen a területen is érvényesült az az effektus, mint az Aczél György nevével fémjelzett kultúrpolitika, a TTT (Támogatás-Tűrés-Tiltás) általános gyakorlatában: a félreállított, ám igen jó tollú, tehetséges, vagy akár zseniális alkotók száműzött terепeként virágoztak fel gyerekeknek címezve több műfaj, még hozzá minőségi, érték- és részben időtálló alkotások jelentek, jelenhettek meg szép számban.

Mivel e második kötet az előző közeli rokona, annak bevezetése tulajdonképpen szó szerint következhetne jelen előszó után, de ez nem csak felesleges ismétlés és – terjedelmi szempontból – pazarlás volna, hanem badarság, dőreség is!

Ajánljuk tehát ez úton az *A Célváros* könyvünket is! Ajánljuk magunkat!

Darázs Richárd
szerkesztő

A 2007 óta tevékenykedő Észak-Keleti Átjáró Kulturális és Tudományos Egyesület 2014 májusától az Europa Nostra díj birtokosa.

Az Európai Unió Kulturális Örökség Díja és az Europa Nostra Díj a kulturális örökség megőrzése terén elért kiváló eredmények elismerésére jött létre. A díj négy kategóriája: megőrzés, kutatás, elkötelezett szolgálat és

az oktatás-képzés-szemléletformálás; ez utóbbi kategóriában ismerték el a borsodi megyeszékhelyen működő civil szervezet munkásságát.

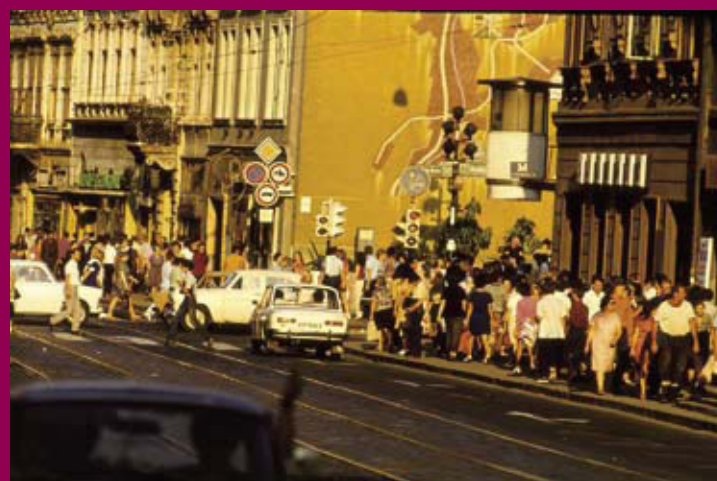
A díjat az Átjáró nevében Mató Edina vette át május 5-én, méghozzá Placido Domingótól, az Europa Nostra elnökétől és Androulla Vassiliou uniós biztostól a bécsi Burgtheaterben rendezett ünnepségen.

2014 Europa Nostra fődíjasa (az oktatás, képzés és szemléletformálás kategóriában)

az Észak-Keleti Átjáró Egyesület

www.atjarok.hu
atjarokhe@gmail.com
[facebook.com/eszakkeletiatjaro.egyesulet](https://www.facebook.com/eszakkeletiatjaro.egyesulet)

Ára: 2881 Ft

Az Észak-Keleti Átjáró Egyesület
kiadványa • www.atjarokhe.hu

A könyv megvásárlásával az egyesület
munkáját támogatja! Köszönjük!

ISBN 978-963-08-6403-9

9 789630 864039